

REVISTA POLITICĂ

Abonamentele:

în Austro-Ungaria pe an pentru cărțurari 8 cor., pentru țărani 5 cor., în România și străinătate pe an 10 cor. Abonamentele se plătesc înainte la administrație și se pot face pe 6 sau numai pe 3 luni. Un număr 15 bani.

Inseratele:

se trimit numai la administrația foii și costă: un rând petit, sau spațiul său, prima dată 12 bani, a doua oară 18 bani, a treia oară 24 bani. — Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscrisele nu se înapoiază.

Apare în fiecare Duminică.

Redacția și Administrația: strada Tâmplarilor N-rul 16.

Cum nu vii tu, Tepeș Doamne, ca punând mâna pe ei
Să-i împarți în două cete, în **nebuni** și în **mișei**.
Și în două temniși large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la **pușcărie** și la casa de **nebuni**.

Eminescu.

Afaceri bisericești.

Perioada legislativă a dietei trecute ne-a adus un șir de legi, cari întru cât sunt bune, se vor păstra, iar întru cât sunt rele, vor dispărea și ele din lume ca orișicare alt lucru fără rost. Acuma vine o perioadă nouă legiuitoare și pentru ea s'au anunțat mai multe proiecte de lege, unul mai ademenitor decât altul. Dintre aceste proiecte unul a stârnit multă indignare și va da prilej și clerului nostru să-și precizeze punctul său de vedere. Se pregătește o lege nemaiauzită și poate, cu ajutorul lui Dumnezeu va rămânea și nevăzută.

Este proiectul ingenios, făurit de d. A. cav. de Onciul și fixat pentru posteritate pe paginile 22-38 din N-rul 94 al revistei „Warheit” (27 Iulie 1910). De citești cu luare aminte acest proiect, la întâia privire, ți se pare că nu vezi nimic nou. Găsești idei cunoscute dinainte, formulate poate cu alte cuvinte în legi mai vechi și abia ici și colo te împiedici de niște colți cam ciudați, cari răsar pe aiurea din arama cea veche, de altcum așa de neted făurită. E vorba de legile cu privire la congresul bisericesc.

Înainte de toate trebuie să admiri genialitatea adâncă și înțelepciunea fără fund, cu care este împărțită Bucovina în cercuri electorale

pentru congresul bisericesc. În adevăr numai o capacitate ca a d-lui cav. de Onciul, putea deslega o enigmă atât de încurcată. Oameni mari însă trec la ordinea zilei peste lucruri mici și le uită. Așa și d. cav. de Onciul, când vorbește despre sfera de activitate și competență a congresului, când înzestrea această corporațiune cu cele mai întinse drepturi, ceia ce vedește că d. A. cav. de Onciul e și generos, când d-sa, cum zic îmbracă acest congres cu tot felul de odore ca pe o zină, uită de un lucru de nimică: cari sunt modalitățile ocupării scaunului arhiepiscopal.

Cum am zis acesta e lucru de nimică și genile se ocupă cu lucruri mai vașnice. Așa face și d. cav. de Onciul. El ia consistoriul actual și-l desbracă gol gol, când vorbește despre administrarea averilor fondului religios și îmbracă congresul cu hainele trase de pe consistoriu. Știm prea bine că astăzi consistoriului, în fiecare an i se supune din partea guvernului preliminarul pentru anul viitor și socotelile din anul trecut. Consistoriul are dreptul să le aprobe sau nu, să facă propuneri relative la schimbarea preliminarului și să ceară motivări amănunțite despre socotelile din trecut, dacă aceste i se par cumva nejustificate. Dacă consistoriul actual are aceste drepturi, ne întrebăm, ce ne mai trebuie un congres, cu o nouă potac de Rusneci, cari să ne încurec mereu ițele noastre?

Cu privire la puterea legislativă a con-

gresului, care binevoește d. cav. de Onciul să i-o acorde din milă proprie, fără să întrebe canoanele, e de observat că un congres, cât mai există o biserică ortodoxă, și cât se mai respectează canoanele ei, nici când nu va putea cuteza să tragă în judecată sau să disciplineze un cleric, nici când nu va putea crea, organiza, aronda, împărți sau desființa parochii și decanate, căci toate acestea cad, după canoane în competența episcopilor. Un punct din organizația faimosului congres al d-lui cav. de Onciul s'ar putea foarte lesne admite și ar fi realizabil. Se vorbește anume de procurarea mijloacelor pentru clădiri de biserici. Aceste mijloace ușor s'ar putea procura de către membrii congresului, dacă s'ar alege în congres numai oameni cu o avere frumușică cum e, bună oară, a d-lui Fl. Lupu, și atunci congresul este cu totul fără căpătâiu și este merit ca să ne pue piedici din partea Rusnecilor.

Proiectul privitor la două secțiuni în consistoriu nu are într'adevăr nici un rost. D. A. cav. de Onciul ca în consistoriul „său“ să fie o secție românească și una rusneacă. Fiecare secție pentru sine să delibereze în chestiuni curat naționale. Astfel de chestii sunt:

a) Toate personalitiile privitoare la parochiile, catecheturile și predicaturile cu o singură limbă.

b) Regularea limbii oficiale în parochiile cu o limbă.

c) Cercetarea cărților bisericești din punct de vedere lingvistic. La aceste avem de observat:

Ad a) Avem destui preoți români și deci, pot fi ocupate parochiile românești exclusiv de Români. Ce privește parochiile rutene, și acolo ajung Români ce cunosc limba ruteană, în caz că lipsesc preoți ruteni. De altfel să nu se teamă d. cav. de Onciul că parochiile rutene vor fi strâmbătățite. Stă doară Pihuleak cu parul și face destulă rânduială cu „woloski popé“ (preoți valachi), chiar mai bine decât un consistoriu rusneac, așa că secțiile cele frumoase sunt cu totul de prisos.

Ad b) Cel mai bolând om din lume va înțelege că într'o parochie curat românească, limba de oficiu va fi românească, iar în una ruteană, limba ruteană. Credem deci, că pentru constatarea acestui fapt, nu este nevoie de înțelepciunea duor secții din consistoriu.

Ad c) Păcat de toată vorba.

După cât se vede din cele spuse, păstrarea lui status quo este fără îndoială mult mai de folos pentru noi, decât proiectul cel genial mai sus apretiat. Cum suntem astăzi, avem un consistoriu, din care jumătate este acuma al Rusnecilor. În consistoriu sunt veșnice hărțueli și frecături, cari împiedecă destul înaintarea religioasă și culturală a Românilor. Amintim chestiile privitoare la comunele mixte, despre cari d. cav. de Onciul în proiectul său ingenios tace ca peștele în borș. Deci, să nu fim sătui de atâtea hărțueli și piedici din actualul consistoriu, ci să ne pregătim încă alte piedici și neajunsuri nouă, cum s'ar arăta ele în ciudățenia numită congres? Că ne putem

Foiță.

Răsfoind corespondența lui George Popovici...

În arhivele Academiei Române se află de pe urma lui G. Popovici vrafuri de scrisori de la particulari, articole de prin jurnale, discursuri și studii în domeniul vechiului drept românesc.

Un sentiment de pietate față de memoria lui, așa de scumpă tinerimii bucovinene, dar curiozitatea, m'a îndemnat să răscolească aceste manuscrise, foaie după foaie, căutând să dau peste vre-o poezie inedită, peste vre-o scrisoare de interes literar sau biografic, să citesc studiile lui, nepublicate, despre vechiul drept românesc, dar, fiind mai ales cu gândul la detestabila deslănțuire de patimi josnice, ce-au otrăvit iarăși în timpul din urmă inimile Bucovinenilor, dori-am ca, răsfoind aceste manuscrise, să retrăiesc cu gândul măcar, în acea nenităție vreme de re-deșteptare națională, când a apărut, a trăit și a luptat el în viața noastră politică, jertfindu-și toată averea pentru

noi. Această jertfă prea mare a fost motivul principal al morții sale năprasnice.

Răsfoind aceste manuscrise, cari vor servi cândva ca documente pentru istoria Bucovinei, am aflat și alte lucruri, am intrat fără să vreau în intimitățile intelectuale ale români din Bucovina, văzându-i pe mulți nemasați. Pe o mulțime dintr'înșii, cari în Bucovina trec de Români buni, desinteresăți, i-am văzut în altă lumină, și m'am încredințat că sunt Români de paradă, niște figuri de carton. M'a înspăimântat primejdia culturii și limbii germane, cari fac ravagii în rândurile Românilor bucovineni, cari nu-și dau samă de acest pericol amenințător.

Toate partidele noastre politice au luptat, când în contra Rutenilor, când în contra Evreilor, dar nici când împotriva superioarei culturi germane, care la noi nu produce alt ceva decât niște „catări intelectuali“, neproductivi, cum a spus-o un distins profesor universitar din București.

Între scrisorile adresate lui Popovici sunt o sumedenie de felicitări de serbători, dar mai ales cu ocazia

aștepta la activitatea cea rodnică a congresului și credem că pe lângă dispute aprige vor mai lucra în amintitul congres și palmele, ciomegile(?) și sudalmele. Cam așa s'ar înfățișa icoana bisericii noastre, regulată după genialul proiect al d-lui cav. de Onciul.

Dorim și noi, din toată inima, o despărțire absolută de Rusneci. Nu voim să avem de a face cu ei nici în clin, nici în mănecă. Despărțirea de ei se poate realiza pe bază canonică și cu totul legală. Rusnecii ar putea fi demși din legătura arhiedecesană și să se constituie ca o biserică pentru sine, cu un episcop în frunte și cu reședința în Coțman sau Sadagura. Acesta ar putea fi sufragantul arhiepiscopului românesc în cele spirituale, „in dogmaticis et mere spiritualibus”, întocmai cum sunt de prezent episcopii dalmatini sufragani ai arhiepiscopului cernăuțean. Astfel, precum arhiepiscopul cernăuțean nu se amestecă în afacerile bisericești dalmatine, tot așa de va fi el un Român prudent, nici când în cazul nostru nu se va amesteca în țărâte, ci va lăsa pe rusneci să facă ce voesc și se va interesa numai de biserica formată de poporul său. Atunci nădăjduim că vor înceta neajunsurile și piedecile puse de Galițieni și abia atunci ne vom putea desvolta și ajunge la acea treaptă, care ni se cuvine nouă în cultură, prin poziția noastră în mijlocul țărilor locuite de Români.

alegerii lui de deputat în parlamentul din Viena. Bucovina întregă e reprezentată în aceste scrisori și cărți de vizită, pe cari el nu le-a distrus, cum a făcut cu cele mai de samă, ci le-a lăsat parca anume să servească de documente ale păcătelor și indolenței noastre. Trei sferturi din aceste felicitări trimise de preoți, адвоcați, medici, învățători, judecători, profesori, ba chiar și de deputați, sunt serise și tipărite în nemțește! Și să nu se uite că scrisorile acestea, cari nu erau destinate pentru publicitate sunt oglinda cea mai fidelă, tocmai pentru că-i înfățișă a culturii și mentalității Românilor bucovineni.

E interesantă constatarea ce-am făcut-o: pe toți acești gratulanți „intelectuali” i-am aflat după vre-o lună de la alegerea lui Popovici de deputat venind cu alte scrisori, în cari cereau o parohie, mai bună, o permutare, un sprijin de la dietă, sau protecție pentru ocuparea unui post de copist etc., dar și aceste cereri, precum și multe alte epistole, toate în limba germană, s'au într-o oribilă și stălețită limbă românească.

Am aflat și o scrisoare de la un țaran, sau, mai

Doi candidaturi.

Am spus și o repetăm: fiindcă nu suntem partid politic și nici nu voim să facem unul, nu vom pune candidați la alegerile viitoare, ci numai vom recomanda alegătorilor și vom sprijini pe acei bărbați, despre cari vom avea încrederea că vor fi apărători cinștiți și harnici ai neamului nostru.

Credem că nu a fost bine ca să se nomineze de pe acum, cu trei luni înainte, candidați, căci vom ajunge în preajma alegerilor într-o zăpăceală deplină, pe care (după cum știm din experiență) cei mai puțini cinștiți și demni dintre candidați vor ști să o folosească cu ajutorul banului și rachiului jidovesc spre paguba noastră.

Dar fiindcă s'au anunțat acum câteva candidaturi, vom începe pe încetul a le discuta, pentru a delătura unele lupte urăcioase și chiar pericole, ce ne amenință.

În numărul ultim (105) al foii „Lehrerzeitung” aflăm în articolul de fond o plângere împotriva preoțimii noastre. Din el aflăm că: „înainte de toate preoții au inaugurat un adevărat program împotriva tuturor, cari au fost democrați”. Nu credem să fie aceasta adevărat și ar fi și o mare greșală politică. Lupta regretabilă din trecut dintre preoțime și învățătorime a adus prea multă stricăciune acestor două stări însemnate ale poporului nostru, încât să se afle cineva, care să o mai dorească. De altfel suntem convinși că aceste două stări nu se vor mai lăsa ațâțate una împotriva alteia de către unii politicieni fără conștiință, cari voesc să trăească numai din harță, neunierea și destrăbălarea din sinul poporului nostru.

Este timpul suprem ca să înceteze la noi combaterea oarbă din ură personală, pe care au introdus-o democrații în politica noastră și care arată și partea slabă a politicii lor: lipsa cu desăvârșire de școală politică! Căci cu batjocuri, amenințări și prigoniri, chiar dacă faci și fapte bune, nu se face

bine zis, muntean, din Câmpulung, o scrisoare, care-i și naivă, și frumoasă și serioasă. Și ce credeți că cerea acest muntean cuminte și cinstit? Pământ? Vre-o parohie grasă, vre-un post de copist, sau poate mijlocirea lui Popovici pentru o subvenție? Ferit-a Dumnezeu! El cerea școală, un liceu românesc la Câmpulung! Iată cât de frumos serie el românește, mult mai frumos decât toți intelectuali noștri... Adresa e așa:

Cătră mult doritul nostru d. doctor George Popovici, mult iubitul nostru deputat și Luminătorul Românilor din Bucovina. Dumnezeu să-l trăiască și să-l ferească de dușmani și nouă să ne fie tuturor veșnic!

„Noi ne-am ruga la mare mila d-tale să ne faci un gimnaziu, ca să mai vie și Românii la o cinste, că nu ți-ar trebui alt bine să faci, că mulți copii de-ai noștri s'ar folosi, și mare bine ne-ai mai face pentru neamul nostru românesc, cât de curând în Câmpulung, și în anul viitor; că mulți oameni își ieau băieții de la Suceava pentru depărtare, și cărțile scumpe, dar aici tare bine

școală politică cu poporul. Și lipsa aceasta de școală o simțesc acum tocmai democrații, cu cari toată lumea noastră este nemulțumită. Cu „vălătucul“ nu se face școală! Aceasta va admite și d. Onciul și toată lumea.

Între candidații cercului electoral Sirete se află și d. M. Chisanovici. Numita foare însă constată că și în acest district „o mare parte a preoțimii,“ este împotriva acestui candidat. Ar fi regretabil să fie așa, căci d. Chisanovici, oricâte păcate ar fi săvârșit în trecut, (dintre cari cele mai multe cad în sarcina patronilor săi politici), este un cap deștept, bun cunoscător al stărilor politice din țară, bărbat harnic și curajos și mai cu samă un anteluptător convins al stării sale, astfel că are dreptul să o reprezinte în dietă. Preoțimea, combătându-l, ar opri să între în dietă pe unul din învățătorii noștri frunțași, ceia ce ar fi o greșală de tot mare, pentru-că idealul politic al păturilor unui popor trebuie să fie, de a trimite în sfat țării tocmai bărbații cei mai luminați și harnici.

Cu aceasta n'am voit să zicem că d. Chisanovici este singurul învățător, care ar merita să fie trimis în dietă ca reprezentant al stării învățătoresci. Dar ar fi desigur umilitor ca reprezentantul învățătorimii să fie silit a-și cere certificat de aptitudine de la alte stări.

Fiecare stare să-și aleagă, în deplină conștiință reprezentanții săi, iar celelalte pături să respecte voința aceasta! Atunci desigur nu va fi de trebuință ca „într'un moment dat să stăm spre apărare comună ca un singur om“ cum spune „Lehrzeitung“, arătând deslușit preoțimii că este gata să învie vechile și scârboasele vremuri din luptele deceniului trecut.

Pe lângă lupta între preoțime și învățătorime ne amenință una și mai mare, pentru că este vorba de un dușman extern.

În cercul electoral al orașelor va candida deputatul socialist-jidovesc George Grigorovici. Dacă la alegerea în parlament ne-a putut înșela, arătându-se

ca naționalist și antisemit, acum ar fi o adevărată rușine și slăbiciune din partea noastră, ca să-l alegem deputat, pentru ca și în dietă să ne batjocurească neamul și să laude și sprijinească pe străinii și Jidanii venetici, ce ne sug sângele. Deputatul socialist a și început colinda prin orașele noastre, îmbătând cu vorbe goale capetele alegătorilor, făgăduindu-le toate bunătățile lumii și lăsându-se proclamat candidat.

În vremea aceasta în tabăra noastră domnește zăpăceală completă. Fără a se cugeta la faptul că orașenii noștri prin ocupațiunile lor sunt mai izolați de viața noastră națională și deci mai expuși curenților stricicioase ale străinilor (mai ales socialismului) — mulți cred că vor reuși mai ușor decât la țară și se îndeasă cu candidatura lor la oraș.

După cunoștințele noastre temeinice a stării orașelor noastre, nu vor putea reuși aici persoane cu poziții înalte și titluri sunătoare. Muncitorimea noastră a fost din nefericire prea mult neglijată de cărturarii de la orașe, încât să poată apela cu succes un „domn“ la voturile muncitorilor. În special ultimele alegeri comunale din Suceava ne-au dat în privința aceasta învățăături foarte limpezi și ar fi regretabil să nu ne știm folosi de ele.

Cel mai potrivit candidat, atât din punctul de vedere al poziției sale modeste, cât și al muncii sale cinșite și neobosite pentru muncitorime ne pare a fi d. Cezar Modest Scalat, care, în urma activității sale ca consilier comunal în Cernăuț, se bucură de o mare trecere la alegătorii săi, cu cari a stat pururea în legături intime.

Tactul d-sale fin de a se apropia de muncitorul român înstrăinat al orașelor noastre, ale cărui nevoi le cunoaște, îi va ajuta mult la câștigarea încrederii acestor oropsiți și părăsiți, pentru cari a lucrat într'adevăr mult. Iar cu această încredere și cu vaza de deputat va putea să câștige definitiv miile de muncitori români, ce sunt amenințați a dispărea în

ar fi. Noi avem băieți cari învață foarte bine; s'ar putea să ne iasă domni, dară până la Suceava îi foarte departe; și noi pentru aceia te-am ruga, ca și pentru celelalte treburi și neajunsuri, dacă dă bunul Dumnezeu să îți lungescă anii vieții, să biruești, ce ai gândit. Amin!

Că tare se mai bagă toți veneticii la alegeri și împing pe Români ca să rămânem de rușinea veneticeilor, dar Dumnezeu să te binecuvînteze și mulți ani să-ți dăruiească. Amin etc. Alecsandru Roșu a scris aceasta.“

Am rămas foarte emoționat citind scrisoarea aceasta, scrisă cu litere mari, greoaie într'un caietel mic, cu învăltoare verde, de acelea cari le cumpără țărani noștri pentru pomelnicul morților nemitați. Generații întregi, zeci și sute de ani, vor vedea acest caietel verde în Arhivele Academiei Române împreună cu scrisorile și cărțile de vizită nemțești și franțuzești ale „domnilor“, cari scrisori vor fi o muștrare neînecată la adresa intelectualilor români din Bucovina, doritori de pensii, de posturi lăptoase și subvenții nemeritate. Caietelul cel verde însă e un testimoniu de laudă pentru țărănimea noastră, care știe că

deputații, aleșii ei, au să lupte numai pentru cultură și drepturile întregii națiuni românești, nu pentru favoruri personale, după cum cred „domnii“.

Se vor întreba cetitorii: cum, și în Bucovina se tipăresc cărți de vizită în franțuzește? Da, din fericeire am aflat numai una și pe aceasta citești: Le Chevalier. (Nu e vre-unul din familia Onciul? N. R.), docteur en droit!

Scrisorile acestea prezintă un tablou foarte variat, caleidoscopic. Două sunt de la M. Teliman, pe cari le-am copiat în întregime. Iată ce scrie pe o carte de vizită nenorocitul nostru foiletouist: „Domnule doctor Popovici! Sunt prea bolnav; n'am făcut nimic. Azi nu pot colabora. Faceți ce puteți. Eu nu pot să mă urnesc. Cu dinstins respect, M. Teliman.“

Niște participanți la un banchet îi salutări și închină pahare în sănătatea lui. Diletantul în istoria Românilor F. A. Wickenhauser îi mulțumește pentru niște copii de documente și îl roagă să i traduca ceva din românește în nemțește, căci el „nu prea știe românește“,

apele turburi și adânci ale socialismului internațional, care este pe cale să-i înghită.

Ar fi o greșală ireparabilă, dacă din imprudență s'ar ivi acestui bărbat contracandidați, cari ar ajuta atunci prin împărțirea voturilor cu siguranță biruința deputatului socialist.

Și ar fi foarte trist ca pe lângă destrăbălarea politică de până acuma, să ne meargă fama că suntem singurul popor în Bucovina, care adăpostește în sinul său cea mai veninoasă buruiiană politică: socialismul!

T. Frumozanu.

Ancheta pentru pădurile de echivalent (servitute).

În 11 Ianuarie a avut loc o anchetă pornită din inițiativa ministerului de agricultură cu privire la pădurile de servitute.

Istoria acestor păduri e cât se poate de dureroasă din punct de vedere economic și național. În urma patentei pentru desrădicarea boerescului din 1848 și a patentei de servitute din 1853 s'au regulat și răscumpărat păduri și imășuri, de cari se foloseau locuitorii satelor noastre. Felul cum s'au regulat a fost în cele mai multe cazuri condamnabil. Comisarii însărcinați cu regularea pădurilor și imășurilor au disconsiderat și călcat dispozițiile patentei și instrucțiile privitoare la aceasta patentă.

În părțile țării și în unele locuri și la munte imășurile și chiar și păduri s'au împărțit între cei îndreptățiți. La munte rămăsese unele păduri de servitute în gospodăria unor tovarășii, iar altele au trecut în gospodăria și chiar și în ștăpânirea comunelor.

Când s'au făcut cărțile fonciare, mulți funcționari, din lene sau rea voință, nu le-au intabulat în

o mărturisire care explică atâtea greșeli din opera lui Wickenhauser. Jidaniii își arată și aici obrăznicia, vărându-i-se în suflet intitulându-l cu: „lieber“, sau chiar „liebster Popovici“! Iar „Foi populului“ îi dădea încă un ghiont fostului său prieten, mort acum, îi scria astfel atunci: „Scumpe George!“ Fără să vreau mă gândesc la sărutarea dată lui Christos în grădina Ghetsiman.

Unii dintre cerșitorii români de posturi bine plătite și imbinat cu puțină muncă îi scriu epistole nemțești pe hârtie . . roză, sperând că astfel le va satisface mai degrabă dorințele. Un oarecare Iacob Handel—să fie cel ce a insolțat preoțimea noastră? — îl felicită într'o poezie, dorind ca d. G. Popovici, ajuns deputat, să nu-l uite, ci „er soll sich erinnern an das dicke Mandel. Mit Hochachtung: Jakob Handel“!

Se păstrează și un foarte frumos și gingaș răsăvș cătră iubita lui, precum și o importantă scrisoare de interes politic d-lui A. Onciul. Popovici a fost prevăzător, și și-a făcut o copie de pe respectiva epistolă, pe care

conformitate cu dispoziția legii și au făcut cea mai mare încurcală, care a avut și are urmări nespuse de grele încă și în ziua de azi.

Tovărășiile, lipsite de instrucțiile trebuitoare, nu au știut să poarte o gospodărie rațională, care să asigure un venit sigur celor îndreptățiți. Autoritățile administrative nu s'au interesat și nu au controlat gospodăria acestor păduri. Cei îndreptățiți se foloseau de lemne după trebuința gospodăriei lor, până ce au pătruns în munții și prin satele noastre Jidanii. Aceștia prin felurite mijloace au căutat să cumpere păduri comunale și de servitute cu prețuri de nimic. Era de ajuns pentru un speculant jidan să înșele pe cei din comitetul comunal, ca să poată cumpăra cele mai bune și mai frumoase păduri seculare. Ștăpânirea și comitetul țării în loc să supravigheze și să stavilească speculațiile și tălhăriile Jidanilor, închidea ochii și ce-i mai dureros, îi și sprijinea. Averi de milioane, cât prețeau aceste păduri, au intrat în mâinile Jidanilor. Cele mai multe păduri s'au pustii și bogățiile noastre au trecut în buzunare străine. Comunele noastre, cu toate că au vândut atâtea păduri, tot sunt încărcate cu datorii și, prin sate nu s'au clădit școli și nici nu s'au făcut drumuri și alte înlesniri pentru obștime. Cei îndreptățiți și-au vândut părțile cu 10—100 cor. Acesta e un adevărat jaf, ocrotit de administrația politică și autonomă a țării. Pădurile și imășurile de servitute trebuiau să fie ca dependente la gospodăriile îndreptățite în conformitate cu § 32 al patentei din 1853. În timpul din urmă au înțeles Jidanii că aceste păduri și imășuri aparțin domeniului dreptului privat și nu celui public și au și început să pue mâna cu totul pe aceste păduri. În multe comune Jidanii au cumpărat mai mult din jumătatea părților, ca să facă ce vrau cu aceste păduri. În Vicovul de sus Jidanul Maidanek i-a înșelat pe oameni și a cumpărat cea mai mare parte din părțile. În munții Câmpulungului au pus mâna pe cele mai multe păduri de servitute iarăși Jidanii Eisenkraft, Druckmann și Rainer. În părțile rusești mai toate

voiu publica-o altă dată și în alt loc. (O așteptăm cât de curând N. R.)

Între hârtiile lui Popovici am dat de o satiră politică la adresa foastei societăți „Concordia“. E scrisă în felul satirelor lui M. Teliman, și-i intitulată astfel: „O zi în Abdera, foi rupte din carnetul unui Cernăuțan. de M. (Marțial) Democritos“. Scrisoarea satirei nu-i alui Popovici, e străină. Poate că-i unul din debuturile lui Teliman, trimise lui Popovici spre îndreptare. Acesta face o mulțime de observări potrivite pe margine, corectând pe unele locuri; de altfel scrisoarea nu seamănă cu cea din epistolele de mai târziu ale lui Teliman. La începutul satirei se află unele descrieri în adevăr frumoase, pe mijloc însă, dar mai ales spre sfârșit, acțiunea e foarte deslănată și banală.

Cele mai de samă manuscrise sunt însă studiile, în românește, despre vechiul drept românesc. Unele sunt isprăvite, și au chiar corectura pentru tipar, altele iarăși nu-s decât niște încercări de pe vremea când era student, făcând parte din societatea „Junimea“ din Cernăuț. Sute

pădurile de servitute s'au împărțit între cei îndreptățiți, cari le-au și înstrăinat.

Nimene dintre politicianii noștri nu s'au gândit la aceste păduri, cari alcătuiesc o bogăție națională a poporului nostru. Abia contele Bellegarde, când a venit ca prefect în ținutul Câmpulungului, s'a interesat de aproape despre această afacere și a împiedecat multe neajunsuri ce se săvârșeau pe sama locuitorilor îndreptățiți. Indată ce a fost ales deputat al ținutului electoral Câmpulung, a făcut o interpelație ministrului de interne, ministrului de justiție și celui de agricultură, a arătat relele și toate greșelile ce le-au făcut comisarii la învoelile încheiate în urma patentei de servitute și a cerut ca guvernul să iaie măsuri grabnice, să înlăture toate neajunsurile săvârșite de funcționarii statului și statul să-i despăgubească pe cei îndreptățiți, cari au suferit oareșcare daune. Cu toate că ceilalți deputați români nu i-au dat nici un sprijin, contele Bellegarde și-a urmat acțiunea cu multă stăruință și împreună cu alți cunoscători de cauză și funcționari din ministeriul de agricultură a făcut un proiect de lege pentru scăparea pădurilor de servitute. În acest proiect se asigură o gospodărie rațională, o împărțire dreaptă a folosului și se dispune ca aceste păduri să nu se poată înstrăina, ci să rămâe tuturor urmașilor îndreptățiți. S'au străduit mult ca să devie lege acest proiect și l-a rugat pe d. A. Onciul, care era tocmai reprezentantul ținutului Câmpulung în dietă, să-l aducă acest proiect în discuția dietei și să facă toate chipurile ca să se îndeplinească partea formală a proiectului, deoarece avea sancțiunea prealabilă. D. A. Onciul în loc să lucreze pentru ca acest proiect să fie votat de dietă, se uită la vorbele lui Iancu Flondor, care cumpăraseră la îndemnul unora pădurea de servitute „Laura“ și se vedea păgubit în interesele sale, și la lămuririle dușmanului țărânimii Florea Lupu, și nu voește să aducă proiectul în discuția dietei. Se scuză într'o scrisoare contelui Bellegarde că nu i-a putut împlini dorința ca să se voteze proiectul pentru pădurile de servitute, „fi-

de bărtii cu notițe privitoare la acele studii așteaptă încă omul care le va rândui și publica la locul lor, împreună cu toate studiile de prin „Convorbiri“, „Candela“, etc. și cu poeziile rămase de pe urma lui G. Popovici.

Tinerimea bucovineană, al cărei conducător a fost, precum și toate societățile culturale din Bucovina, sunt datoare să și arăte prinosul lor de recunoștință, adunând banii necesari pentru editarea operilor lui G. Popovici, pentru care se afla, cred, cineva care să le strângă, să le copieze sistematic și să le publice.

(»*Neamul Românesc literar.*«)

I. Grămadă.

Reproducem acest articol al prietenului și scriitorului harnic bucovinean. Credem că tinerimea noastră universitară și toate societățile noastre culturale vor ținea samă de cele ce scrie d. I. Grămadă, care ar fi cel mai chemat să facă lucrul acesta. Reflecțiile ce le face d. Grămadă cu privire la mentalitatea intelectualilor noștri, vor avea răsunet și în ziarul nostru în un articol ieșit din pană altui Bucovinean și publicist însemnat.

înd că Iancu Flondor vede aceasta ca o rancună față de persoana sa“, pe de altă parte Stocki și Rutenii nu ar fi pentru proiect, deoarece banca ruteană cumpăraseră mai multe păduri de servitute și i s'ar face mari încurcături băncii, dacă s'ar sancționa amintitul proiect. Pricina că nu s'a sancționat proiectul, vedem destul de vădit că sunt deputații și fostul conducător Iancu Flondor de vină. Cu Florea Lupu nu-i nici o mirare. După cât se spune, el are legături de afaceri cu Jidani Eisenkraft și Druckmann și e prieten bun cu Stocki și deci, nu se îndură să le strice afacerile așa de folositoare. Ce le pasă deputaților Aurel Onciul și Florea Lupu că poporul a fost înșelat și jăfuit de Jidani fără scrupule și ca a sărăcit cu totul? Ei își văd în tică de afacerile lor murdare și vânzătoare de neam, ce le fac cu străinii și cu dușmanii înverșunați ai poporului nostru și, dacă un „străin“ se străduiește să facă un bine pentru popor și să ne scape averea noastră națională, îi pun bețe în roate și-i bat joc de dânsul.

Toată vâlfa ce și-o făcuse și și-o mai face încă și acuma cu legile lui copiate din alte țări și importate cu hurta la noi nu-i ajută nimic lui A. Onciul, căci a zădărnicit să se înfăptuească una din cele mai de samă și mai folositoare legi, care este cea pentru servitute. Aurel Onciul și Florea Lupu prin răutatea și îndărătnicia lor au făcut cea mai neagră și mai stricătoare trădare față de țărânimia română, care i-a pus la mărire și cinste și le-a dat puterea în mână să o apere și ocrotească de rele și neajunsuri. Poporul român nici odată nu le va uita fapta lor mârșavă și poate toate legile cu cari se laudă Aurel Onciul și Florea Lupu, vor trece și vor fi uitate, însă nemernicia ce au făcut-o ei, că nu au adus în discuție și nu au sprijinit un proiect de lege așa de folositor, îndeosebi muntenilor noștri, cari, nu pot trăi fără păduri și imaș, va rămânea neuitată, cât va mai fi picior de român pe aceste plaiuri. Tot la stăruința contelui Bellegarde, guvernul a hotărât să iaie măsuri pentru a înlătura toate neajunsurile și a asigura pădurile de servitute. La ancheta amintită au luat parte reprezentanți ai tuturor autorităților interesate, deputați și mai mulți reprezentanți ai ministeriului de agricultură. În discuție s'au luat două proiecte, unul al contelui Bellegarde și al doilea al guvernului. Conzilierul de finanțe Last și consilierul de secție Svetlik au susținut și recomandat proiectul contelui Bellegarde. Florea Lupu și-a arătat și cu acest prilej cât de mult ține el la țărânimie, și mai ales la muntenii români. El a zis că întâiu să se rostească judecătoria cu privire la unele păduri ce au fost cumpărate în timpul din urmă. Prin urmare, să câștige și cei vre-o 5 Jidani procesele ce le au cu oamenii îndreptățiți, cum a făcut Iancu Flondor, și pe urmă să se facă o lege pentru servitute, după ce vor fi pierdut țărâni români peste jumătate din drepturile și averea lor. Frumoasă faptă e aceasta pentru țărâni noștri. După ce va arde casa cu totul, să vie focarii să stângă cenușa cea rece. Așa vra să facă și Florea Lupu, care se laudă singur, în gura mare, că mai bun prieten și sfătuitor al țărânului ca el nu fost și nici nu este. Puteți să vă încredințați, țărânilor, ce fel de „prieten și sfătuitor“

aveți în persoană lui Florea Lupu, care prin politica lui vă nenorocește și vă aduce la sapă de lemn. Iar, să fi fost vorba de vre-o afacere grasă, în care ar fi putut intra și Florea Lupu, să fi văzut cum se puneau luntre și punte să facă „ispravă națională“ pentru buzunarele lui, cum a făcut la cumpărarea morii vădanei Beldovici, când a avut un proces cu cumnatul său Tit Onciul pentru niște provizii.

Proiectul de lege al contelui Bellegarde îl vom publica și vom spulbera toate clevețirile dușmanilor țărânilor românești.

Primiți din Vatra-Dornei următoarea scrisoare.

Domnule Redactor,

Vă rog să publicați hotărârile ce le-am luat noi la consfătuirea pe care am avut-o noi muntenii din satele învecinate ale ținutului Dorna a doua zi de crăciun. La această consfătuire a fost de față și primarul Toader Leuștean din Fundul Moldovei. Iată ce s'a hotărât:

Organizația poporului să înceapă de jos în sus, căci numai atunci poate să fie trainică și sanatoasă. Cărturarii nu trebuie să fie îndușmăniți cu poporul. Cărturarii sunt chemați să lumineze și să călăuzească poporul pe căile cele bune. Organizația să nu aibă ținta numai de a pregăti alegerile, ci să caute și să se fie samă de toate nevoile și trebuințele poporului. Pentru a organiza cum se cade poporul, să se fie adunări populare și să se lămurească poporul despre toate cele ce-l privesc. Primarul Ștefan Forfotă din Vatra Dornei e însărcinat să convoace adunarile și pregătească organizația. Pentru întărirea organizației se va scoate gazeta „Foia Muntenilor“, care să apară în Dorna, odată pe săptămână în fiecare Duminică. Editor e Ștefan Forfotă și redactor responsabil primarul Toader Leuștian. Gazeta aceasta va vorbi despre toate trebile poporului nostru, va fi cumpătată și împăciuitoare.

Candidații ce cheltuiesc atât amar de bani la alegeri, strică numai poporul cu lucruri rele, iar agitatorii sunt adevărați șerpi. Un deputat, care a fost ales cu cheltueli mari, nu poate să lucreze cu trageră de inimă pentru popor, fiindcă e cu mâinile legate și trebuie să caute ca să-și agonisească banii cheltuiți cu alegerea. Răului acesta trebuie să se pue capăt numai decît. Acel candidat, care va fi nominal în adunări populare, să fie sprijinit de fiecare comună, așa ca să nu facă cheltueli zădarnice și stricăcioase. De se mai anunță și alți candidați, să li se hotărască din capul locului că nu pot fi sprijiniți. În felul acesta nu se vor îndesa atîtia candidați la deputăție și nu vor putea să strice poporul cu apucăturile lor. Țărânilor să fie întăiu unită și pe un cuvânt și în urmă vor trebui și cărturarii să se unească, dacă nu voese ca mai întăiu cărturarii să meargă cu pildă bună poporului și să fie uniți.

Tot la această consfătuire s'a aflat că unii deputați, cari au lucrat câte ceva pentru popor, de o bucată de vreme începe a trage foc la oala lor și de țărânilor nu le pasă. Afacerile de lemne s'au scos de țărâni, de deputați aleși de țărâni și sprijinite de băncile țărânești. Din toate afacerile se folosesc vre-o câțiva Români și o sumedenie de străini ca slujbași și lucrători. Țărânilor no-

ștri nu au nici un folos, ba ce e mai mult că s'a rădăcat în vremea din urmă procentul la băncile sătești așa că unele bănci iau până la 12 procente. În locul cămătarilor de odinioară iau acuma locul băncile noastre sătești. Centrala s'a băgat într'atâtea afaceri, că ne poate aștepta cea mai cumplită primejdie. Banca țării nu aduce nici un folos țărânilor. Toate nădejdlile ce se pusese în banca țării au rămas neîmplinite și zădarnice.

Nevoile cele mai neapărate ale poporului nu s'au băgat de nimene în samă. Un control aspru din partea poporului în trebile obștești nu-l îngăduie conducătorii noștri. Tocmai acei ce se gudurau și se gudură mai tare pe lângă popor, își bat joc și-l înșală cum pot mai tare. Deputații noștri fac din politică un mijloc de îmbogățire. Legăturile ce le fac în politică conducătorii noștri ne aduc într-o pagube nouă. Ori ce se face pe sama poporului, nu vine nici un deputat sau conducător și să se sfătuească și cu poporul.

Toate hotărârile pentru organizația poporului să se îndeplinească în timpul cel mai scurt.

Vatra-Dornei în 13 Ianuarie 1911.

L. C.

Despre aceste hotărâri ale fruntașilor Dornei vom vorbi într'un număr viitor, căci sunt semnificative pentru situația noastră politică.

Spre lămurire.

„Teofil Lupu, fiul, care la „Revistă“ petrece fiecare literă, scrie d. Aurel Onciul, a depus ca martor sub jurământ că nu știe cine a scris sualmele din gazeta noastră“.

Eu în afacerea d. Onciul am fost citat numai o singură dată la tribunal și anume privitor la niște note redacționale, făcute într'un răspuns ce l'am dat d. Onciul. Am spus, — nu sub jurământ — că nu știu pozitiv cine a scris cele pârâte de d. Onciul, căci n'am fost de față când s'au scris, și nici nu m'am prea interesat de ceia ce s'a scris atuncia la redacție, unde scriau și prescriau mai mulți. Nu-i adevărat că aș „petrece fiecare literă“ din „Revistă“. Din cauza ocupațiunii mele chiar să vreau, n'as avea timp. Petrec literale și scriu acolo alții, cari au mai mult timp și sunt mai competenți în ale ziaristice. M'a indignat mult îngreșarea contelui Bellegarde, care a adus atâtea foloase neamului nostru. De abia acuma, primind lovitură după lovitură, vom simți ce-am pierdut, pecând puteam să-l legăm de noi pentru totdeauna. Drept aceia am sprijinit curentul „Revistei“, fără să fiu înțeles cu lupta prea personală, dând informațiuni și date la activitatea politică a contelui. Nu-mi arog dreptul unei ingerențe hotărâtoare asupra redacției. Chiar să mă retrag, cu totul, „Revista“ va merge drumul ei, căci sprijinul material îi este asigurat. Asta aș dori ca să se știe, să nu mi se facă bănuiele nemeritate cât privește „redactarea și tonul foi“.

Dr. Teofil Lupu.

Știri mărunte.

Din isprăvile deputaților! Viceprezident în locul d. Pridie la judecătoria din Suceava a fost numit cons. Handl din Cernăuț, care înainte de doi ani a dat cu bota într'un teolog român și a fost pedepsit pentru aceea de judecătoria din Cernăuț!!!

Jupânii Horten și Rappaport au fost numiți consilieri superiori tot la judecătoria din Suceava!!! Iată isprava deputaților noștri!! Iată ce store ei de la guvern!! Acuma e drept că „ne-ai strâns de bubă“, d-le Onciul, și ne doare amar, dar nu numai pe noi, ci pe toți Români și creștinii din Bucovina! În durerea noastră Vă provocăm d-lor deputați să ni răspundeți întrucât ați intervenit în privința numirilor amintite și întrucât ați cerut sprijinul puternicului și antisemitului partid creștin-social. D. Onciul a spus că a intervenit, dară intervenția n'a fost băgată în seamă.

Nu li-ar fi prins acuma bine contele Bellegarde?

D. Onciul strigă în gura mare că „stoarce, ce vrea de la guvern“. Nebăgându-i în seamă însă ministrul „intervenția“, nu rămâne vorba noastră cu pișicherul?? Ori poate tot storei ce vrei de la guvern d Onciul? Atunci n'ai voit să faci ispravă pentru noi?

Țărani de la Humor încep a învăța minte. Primim știrea că țărani din ținutul Humor s'au săturat de pișicher și vreu să-și aleagă țaran, care va scoate dela stăpânire mai mult decât un pișicher. Vom reveni.

„Balul Junimei.“ Pregătirile mari pentru „balul Junimei“, care va avea loc Joi în 2 Faur în sala festivă a casei germane, sunt, mulțumită comitetului aranjator numeros, aproape isprăvite. Invitățile sunt aproape toate expediate. Familile și persoane e, cari din greșală n'au căpătat invitație, binevoiescă a reclama scrisual la secretariatul societății sau oral prin oricare membru.

Ordinele de dans, luate cu mult gust de soc. Doamnelor Române din loc, (secția broderiei casnice), sunt aceleași, pe cari Archiducesa Maria Josefa le-a comandat la soc. Doamnelor Române din Cernăuț pentru marele bal industrial din Viena; al cărui patronesă este Archiducesa și sunt toate brodate pe motive naționale române.

Pâra lui Onciul. În fiecare N-rul al „Foi populului“, d. A. Onciul se laudă că ne „trânțește și copleșește“ cu pările sale. De pările sale nu ne temem de loc, fiindcă o să-i dovedim din fir în păr tot ce-am spus și în gazetă. Până nu cărpește câte una, nu se poate răbda. Nu-i adevărat că d. Dr. T. Lupu a mărturisit sub jurământ și nu-i adevărat că d. V. Lițu se ferește de a depune mărturie; totdeauna când a căpătat citații, s'a înfățișat la judecătoria. De abia așteptăm procesul, când vom aduce dovezi zdrobitoare la totul ce am scris despre A. Onciul. Avem nădejde că o să se păcălească cum s'a mai păcălit în procesul cu afacerea Maioreșcu, când a declarat singur că e denunțiant, în procesul cu Busin Siretean și în cel cu Coco Vasileo, când a fost pedepsit cu închisoare și cu 3000 de coroane, că l-a defaimat pe Vasileo.

Societatea „Doamnelor Române“ din Câmpulung aranjează în 5 Faur a. e. o reprezentare teatrală împreună cu dans. Invitațiile se vor trimite zilele aceste.

Societatea „Însoțirea orășenilor români din Suceava“ Vă invită respectuos la adunarea generală, care se va ține Duminică în 29 Ianuarie a. e. la 3 oare p. m. în localitățile Clubului Român din Suceava.

Ordinea de zi:

1. Raportul comitetului.
2. Raportul comisiei de controlă.
3. Alegerea comitetului.
4. Alegerea comisiei de controlă și a juriului de arbitru.
5. Propuneri eventuale.

Gimnaziul gr-or. din Suceava. Examenele privațiilor în semestrul I. 1910/11 se vor ține în 27 și 28 Ianuarie a. e. Candidații au să se înfățișeze Vineri în 27 l. e. înainte de 8 oare și se vor legitima că au solvit didactrul în același timp vor solvi și 24 cor. ca taxă de examen.

Direcțiunea gimnaziului gr-or.

Serata „Junimei“ din Suceava. Joi în 9 Faur st. n. aranjează soc. acad. Junimea în Suceava (sala polonă) o petrecere cu dans. Înainte de petrecere se va juca comedia „După teatru“, tradusă din franceză și localizată de d. cons. aulic Tudor Stefanelli. Invitări se trimit numai în Suceavă. Toate familiile, cari obicinuesc a participa la întreprinderile Junimei, binevoiescă a se privi respectuos invitate pe calea aceasta“.

Filiala din Suceava a **societății Doamnelor române** va aranja cu începere de la 22 Ianuar st. n. în fiecare Duminică la oarele 8 seara în localitățile „Clubului român“ conveniri sociale împreună cu prelegeri, cântări și declamațiuni. Publicul românesc din Suceava și împrejurime, doritor de distracție, este invitat să participe la aceste întreprinderi, menite a promova viața socială românească. Întrarea este gratuită.

Boala d. Aurel Onciul. Aflăm cu plăcere că svonul răspândit din Cernăuț, că d. A. Onciul ar fi ieșit chiar cu totul din minte, nu corespunde adevărului. Adevăr este, că boala, despre care a scris și d. Onciul în gazetă, se trage de la o trântă (semn rău pentru candidatul Onciul în dietă!), astfel că picând pe nas și-a stălețit piciorul, și de la un gutunariu s rașnie, auzând că Soleanii îl așteaptă cu mare alaiu, astfel că nici n'a cutezat să meargă la adunare, unde s'a proclamat candidat altul și nu acela pe care îl dorește d. Onciul.

Secretarul districtual Botuschanski de la căpitania din Cernăuț ca referent pentru recensământul din comunele rusești, colindă în obrăznicia sa ucraină și sate românești fără să-i taie drumul vre un deputat român. Are știre despre aceasta Escelența Sa d. președinte al țării? Ce zice d. capitan Krzezniewski la călătoriile extra vagante ale secretarului său și de ce nu călătorește și referentul pentru recensământul român? Ce crede să întreprindă d. Onciul, vicepreședintele partidului român din Bucovina cu garanții preventive?

Contele Bellegarde: Cu privire la învinnirile ce sau făcut grafului din partea d. Aurel Onciul și Dr. Florea Lupu am intervivat pe d. Dr. Teofil Lupu, care ne-a pus informațiuni și epistole la dispoziție. Vom răspunde începând cu numărul viitor.